

MUSIK I SVENSKUNDERVISNING PÅ HÖGSTADIET

Kandidatavhandling
Susanna Mäkinen

Jyväskylä universitet
Institutionen för språk
Svenska språket
29.05.2012

TIIVISTELMÄ

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Susanna Mäkinen	
Otsake: Musik i svenskundervisning på högstadiet	
Aine: ruotsin kieli	Kandidaatintutkielma
Vuosi 2012	Sivumäärä 35 + 7
<p>Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää, käyttävätkö yläkoulun ruotsinopettajat musiikkia opetuksessaan ja millaisia kokemuksia heillä on musiikin liittamisestä ruotsinopetukseen. Tarkoituksena oli myös kartoittaa, millä tavoin ja kuinka usein he käyttävät musiikkia opetuksessa sekä millaisia hyviä ja huonoja puolia he näkevät sen käytössä olevan. Tutkimuksen hypoteesi oli, että musiikin rooli ruotsinopetuksessa ei ole erityisen suuri. Tutkimuksen aineisto koostui 46 sähköisestä kyselylomakkeesta, jotka kerättiin ruotsinopettajilta Suomen ruotsinopettajat ry:n sähköpostilistan kautta. Kysely sisälsi sekä väittämiä että avoimia kysymyksiä, joten vastaukset analysoitiin osittain kvantitatiivisesti ja osittain kvalitatiivisesti.</p> <p>Noin kolme neljästä opettajasta ilmoitti käyttävänsä jonkin verran musiikkia ruotsin opetuksessa. Kaikki opettajat, jotka ilmoittivat käyttävänsä erittäin paljon tai paljon musiikkia, käyttivät ainakin jonkin verran oppikirjojen ulkopuolista musiikkia. Opettajat kokivatkin, että oppikirjat sisältävät liian vähän musiikkia, ja toivoivat saavansa enemmän vinkkejä musiikin käyttöön opetuksessa. Vastajat olivat sitä mieltä, että musiikkia voidaan käyttää melkein millä kielenopetuksen osa-alueella tahansa ja sillä on monia positiivisia vaikutuksia kielenoppimiseen. Opetustarkoituksessa musiikkia käytettiin eniten kuullunymmärtämisessä, sanaston opetuksessa, aiheeseen syventymisessä ja kielialueen (musiikki)kulttuuriin tutustumisessa. Vähiten musiikkia käytettiin luetunymmärtämisen, suullisen kielitaidon, kirjallisen tuottamisen ja luovan ilmaisun harjoituksissa. Virkistystarkoituksessa vastaajat käyttivät musiikkia eniten taikomusiikkina ja oppilaiden piristämiseen ja virkistämiseen, vähiten taustamusiikkina ja oppilaiden rentouttamiseen. Suurimpina musiikin etuina opettajat pitivät sen rauhoittavaa ja motivoivaa vaikutusta sekä sitä, että oppilaat yleensä pitävät musiikista. Haittapuolina vastaajat näkivät ajanpuutteen sekä tunneilla että tehtävien valmistelussa, vaikeuden löytää tunneille sopivaa musiikkia sekä sen, että musiikki saattaa rentouttaa oppilaita liikaa. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että musiikin käytöllä ei ole haittapuolia.</p> <p>Yleisesti musiikilla ei kuitenkaan ollut kovin suurta roolia opetuksessa, mikä vahvisti tutkimuksen hypoteesin. Opettajat näyttivät kuitenkin tarvitsevan lisää koulutusta musiikin käytössä voidakseen paremmin hyödyntää sitä. Myös valmiit tehtävät ja tehtäväpaketit saattaisivat mahdollisesti helpottaa opettajien työtä.</p>	
Avainsanat: svenskundervisning, musik, högstadium	
Kirjasto/Säilytyspaikka: JYX	
Muita tietoja:	

Innehåll

1	INLEDNING.....	5
2	MUSIK OCH SPRÅKINLÄRNING	6
2.1	Samband mellan språk och musik	6
2.2	Musikens inverkan på språkinläring.....	7
3	MUSIK OCH INLÄRNINGSMOTIVATION	8
3.1	Begreppet motivation	8
3.2	Tidigare studier om musik och motivation i språkundervisning.....	9
4	MUSIK I SPRÅKUNDERVISNING	9
4.1	Musik på olika områden i undervisning	10
4.1.1	Hörförståelse, uttal och muntlig kommunikation	10
4.1.2	Läsförståelse och vokabulär.....	10
4.1.3	Grammatik och repetition	11
4.1.4	Skrivande och kreativitet	11
4.1.5	Kultur	12
4.1.6	Rekreation	12
4.2	Val av musik.....	13
5	MATERIAL OCH METOD	14
5.1	Insamling av material	14
5.2	Enkät och analysmetoder.....	15
5.3	Informanter.....	15
6	RESULTAT	16
6.1	Användning av musik i svenskundervisning.....	16
6.2	Integrering av musik i svenskundervisning.....	18
6.3	Musik i undervisning på svensklektioner	20
6.4	Musik som rekreation på svensklektioner	21
6.5	Fördelar med användning av musik	23
6.6	Nackdelar med användning av musik	25
7	DISKUSSION.....	26
7.1	Användning och integrering av musik i svenskundervisning	26
7.2	Musik i undervisning och i rekreation på svensklektioner.....	28
7.3	Fördelar och nackdelar med användning av musik	29
7.4	Undersökningens validitet och reliabilitet.....	30
8	AVSLUTNING.....	32
	LITTERATUR.....	34
	Bilaga 1: Enkät.....	36

Bilaga 2: Informanternas bakgrund.....	40
Bilaga 3: Korstabeller	41

1 INLEDNING

Musik är ett språk som vi alla kan tala. Trots detta har användning av musik på språklektioner, speciellt på svensklektioner, varit ett ganska outforskat ämne. Några studier har utförts, men med tanke på att musik och media nuförtiden spelar en stor roll i ungdomars liv har det bedrivits endast lite forskning i ämnet. I föreliggande studie redogör jag för om svensklärare på högstadiet utnyttjar musik i sin undervisning. Syftet med denna kandidatavhandling är även att kartlägga hurdana erfarenheter lärare har av integrering av musik i svenskundervisning. Vidare kartläggs hur och hur ofta svensklärare använder musik på lektioner och hurdana för- och nackdelar de anser att användning av musik har.

En elev skall under tre år på högstadiet lära sig om finlandssvenska, svenska och andra nordiska livsformer samt lära sig kommunicera med representanter för dessa kulturer på ett naturligt sätt (GLGU 2004:132, Svenska som B-språk). För att kunna förverkliga detta måste eleven lära sig om nordiska kulturer. Musik utgör en del av kulturen och borde på grund av detta ingå i elevers studier åtminstone på något sätt. Vidare får lärare jämt kämpa mot ungdomar som vill använda sina mp3-spelare eller mobiltelefoner för att lyssna på musik under lektioner. Om musik verkligen intresserar ungdomar i denna mån, är den eventuellt användbar även som läromedel.

Svenskläroböcker innehåller musik i viss mån, men det är läraren som bestämmer om musik skall förekomma som läromedel i undervisning. Vuorinen (1993:167) konstaterar dock att många lärare som inte har någon specifik utbildning inom musik verkar ha en tendens att inte använda musik för de litar inte på sin förmåga att välja eller spela musik som är nyttig för undervisning. Som hypotes antar jag således att musik inte spelar någon stor roll i svenskundervisning.

Som informanter i denna undersökning fungerade 46 svensklärare på högstadiet. Lärarna svarade på en elektronisk enkät som bestod av både påståenden och öppna frågor. Enkäten skickades till svensklärarna via svenskläraryrkesförbundets e-postlista i januari 2012. Studien är delvis kvalitativ och delvis kvantitativ och de exakta forskningsfrågorna är:

- 1) Använder lärare musik i svenskundervisning på högstadiet?
- 2) Hurdana erfarenheter lärare har av integrering av musik i svenskundervisning?

- 3) Hur och hur ofta använder lärare musik i svenskundervisning på högstadiet?
- 4) Hurdana för- och nackdelar har användning av musik enligt lärares åsikter?

Denna avhandling innehåller utöver denna inledningsdel en teoridel, varefter den egentliga studien presenteras. I teoridelen redogörs först för sambandet mellan musik och språk samt för hur anlag för musik och musik som hobby påverkar språkinläringen. Kapitel 3 handlar om musikens inverkan på motivation och i kapitel 4 presenteras en översikt över hur musik kan utnyttjas i språkundervisning. Där återfinns även information om hur musik i undervisningen borde väljas. I kapitel 5 redogörs för undersökningens material och metod. Undersökningens resultat redovisas i kapitel 6 och diskuteras i kapitel 7. Slutligen sammanfattas resultaten och ges förslag till vidare undersökning i kapitel 8.

2 MUSIK OCH SPRÅKINLÄRNING

Musik i språkundervisning kan granskas ur flera olika synvinklar. Inom ramen för denna avhandling är det inte möjligt att behandla alla och därför har jag valt att koncentrera mig på tre perspektiv: musikens inverkan på språkinläring, musikens inverkan på inlärningsmotivation och musikens användningssätt i språkundervisning. I detta kapitel redogörs för sambandet mellan musik och språk och presenteras hur anlag för musik och musik som hobby kan påverka språkinläringen.

2.1 Samband mellan språk och musik

Musik och språk är båda sätt att kommunicera och de förekommer i alla människokulturer. Särkämö och Tervaniemi (2010:43–44) listar gemensamma strukturella egenskaper hos tal och musik. Sådana är till exempel ton, tonhöjd, rytm och melodi. Pasanen (1992:83) lägger även ljudlängd och styrka till sin lista.

Patel (2008:9) framför att varje barn har två separata ljudsystem: det språkliga ljudsystemet med till exempel vokaler och konsonanter samt det musikaliska ljudsystemet med exempelvis klanger, tonhöjder och intervall. Enligt honom skiljer musik och språk sig mest i att musik har ett annorlunda sätt att använda tonhöjd medan tal för sin del fungerar på ett annorlunda sätt

vad gäller ton. Som Särkämö och Tervaniemi (2010:44) konstaterar varierar tonhöjden även i tal där den kan markera till exempel uttryck för emotioner eller satstyper. I tonala språk markerar den även semantiska betydelser.

Såväl musik som tal behandlas i hörselcentrumet i hjärnbarken. Särkämö och Tervaniemi (2010:44) redogör för hur den vänstra hjärnbarken deltar mer i analysering av snabba ljud medan den högra hjärnbarken analyserar mer långsamma skillnader som är typiska för till exempel musik. Patel (2008:10) konstaterar dock att det finns ett ökande antal bevis på att musik och tal delar samma mekanismer vad gäller inläring av ljudkategorier. Produkterna är olika, men processerna, som skapar och uppehåller ljudkategorier, överlappar varandra. Som konkret bevis på gemensamma mekanismer presenterar Särkämö och Tervaniemi (2010:45) exempelvis det faktum att en främmande accent i talet ofta beror på att talaren inte behärskar det främmande språkets rytm.

2.2 Musikens inverkan på språkinläring

Tillämpad hjärnforskning vad gäller musik och inläring är ett ganska nytt och outforskat område. Huotilainen (2009:40) konstaterar dock att de resultat som erhållits visar att mångsidig användning av musik kan rekommenderas. Hon konstaterar att musikens omedelbara effekt på inläringen är att musik genom atmosfär påverkar hjärnans elektrokemiska verksamhet. Musik har även en synkroniserande inverkan på arbetstakten, vilket betyder att en klämmig sång sätter fart även på arbetstakten.

Wong et al. (2007:421) anser att musikalisk förmåga (*musical ability*) kan förutsäga förmågan att producera och observera ljudstrukturer men inte till exempel förmågan att producera grammatiska strukturer. Mekanismerna bakom dessa relationer är inte väl förstådda, men flera studier har visat att det finns ett samband mellan musikalisk förmåga och exakthet vad gäller att percipiera fonetiska och prosodiska kontraster i såväl modersmålet som i det främmande språket. Milovanov (2009) har utfört flera studier om hur anlag för musik (*musical aptitude*) påverkar andraspråksinläring och speciellt färdigheterna i uttal. Som informantgrupper i studierna har hon haft såväl musikaliska som icke-musikaliska barn och vuxna, engelska studenter och körmedlemmar. Ett av de resultat som hon erhållit är att särskilt vuxna som har anlag för musik har bättre färdigheter i uttal än de övriga. Det måste dock konstateras, vilket

även forskare gör, att det är väldigt svårt att definiera och testa vem som har anlag för musik eller musikalisk förmåga. Huotilainen (2009:42–43) påpekar att man inom hjärnforskning har funnit samband även mellan dyslexi och förmåga att percipiera enkla musikaliska ljud, detta vill säga att svårigheter i gruppering av ljudobservationer uppträder tillsammans med lässvårigheter.

Enligt Milovanov (2009) kan även musikalisk träning påverka språkliga processer i hjärnan. Till exempel Wong et al. (2007, se även Patel 2008) undersökte musiker och icke-musiker och resultatet var att musiker, det vill säga de som hade sysslat längre med musik, var bättre på kodning av tonhöjden på talet än icke-musiker. De kan även identifiera och diskriminera toner bättre. Vidare påstår Särkämö och Tervaniemi (2010:48) att musiker är bättre på att identifiera emotioner speciellt i tal på främmande språk. Att ha musik som hobby har ytterligare andra effekter på inläring. Musik utvecklar till exempel uppmärksamhet. Huotilainen (2009:44–45) påpekar att den oavbrutna feedback som fås i form av ljud när något instrument spelas utvecklar människans förmåga att bibehålla uppmärksamhet.

3 MUSIK OCH INLÄRNINGSMOTIVATION

I detta kapitel redogörs för begreppet *motivation*. Vidare redovisas några undersökningsresultat som erhållits om musik och motivation i språkundervisning under de senaste åren.

3.1 Begreppet motivation

Lärare har ofta svårigheter att motivera elever till att studera. Musik är viktigt åtminstone för en del ungdomar och därför kan användning av musik på lektioner möjligtvis ha en gynnsam inverkan på intresse och motivation hos elever. Det finns varierande sätt att se på begreppet *motivation*. Vuorinen (1993:12) ser den som de processer som sätter igång målorienterad aktion hos människan. Gardner och Lambert (1972: 132-134) delar in motivationen i två delar, *integrativ* och *instrumentell motivation* (eller *orientering*). Enligt dem betonar den instrumentella motivationen hur inläraren kan dra nytta av inläring av ett språk. Inläraren ser språket som instrument och verktyg. Däremot betyder integrativ motivation att inläraren har

ett personligt intresse för kulturen och folket som använder det ifrågavarande språket. Gardner och Lambert (1972:134) är av den åsikt att integrativ motivation är effektivare och bättre än instrumentell motivation speciellt för dem som studerar det främmande språket utanför dess språkområde.

3.2 Tidigare studier om musik och motivation i språkundervisning

Musikens inverkan på motivation i språkinläring har inte varit bland de populäraste forskningsämnena. Det finns endast få studier som direkt gäller svenska språket. Keski-Sikkilä (2001) utförde en aktionsforskning med tanke på hur svenskundervisningen kunde göras mer intressant och motiverande med hjälp av musik. Undervisningsexperimenten hon förverkligade bestod av 10 enskilda experiment i ett gymnasium. Över hälften av eleverna som deltog i experimenten tyckte att deras motivation på svensklektioner ökade tack vare användning av musik.

Även om det inte finns många studier vad gäller svenska språket, finns det ett antal studier som gäller andra språk, speciellt engelska. Exempelvis Pasanen (2010) kartlade lärares åsikter om och erfarenheter av användning av musik på engelsklektioner på högstadiet med en enkät. Engelsklärarna (N=118) hade lagt märke till att musik kan öka intresset och motivationen att studera engelska och ansåg att elever i allmänhet förhåller sig positiva till musik. Leivo och Rikkola (2011), som undersökte hurdana åsikter en speciallärare och hennes elevgrupp hade om musikens roll i engelskklassrummet, erhöll likartade resultat. Läraren i fallstudien ansåg att en viktig funktion med musik är att öka motivationen hos specialelever. Vidare var ett av resultaten i deras studie att eleverna hade en positiv inställning till användning av musik, men alla musikstilar och användningssätt tilltalade dem inte.

4 MUSIK I SPRÅKUNDERVISNING

I detta kapitel presenteras olika sätt att använda musik i språkundervisning. Jag redogör även för hurdana valkriterier det finns för musik.

4.1 Musik på olika områden i undervisning

I de följande avsnitten presenteras olika sätt att utnyttja musik i språkundervisning. Pasanen (1992:96) konstaterar att musik kan användas i undervisning eller i rekreation. Denna indelning är inte den enda möjliga utan baserar sig på vad som är det viktigaste målet med användning av musik. Med ett musikstycke kan således flera olika områden i språkkunskaper övas och samtidigt kan det fungera som rekreation.

4.1.1 Hörförståelse, uttal och muntlig kommunikation

Pasanen (1992:98–99) nämner flera olika sätt att öva hörförståelse med sånger: flervalsfrågor om texten, påståenden som elever ska identifiera som rätt eller fel, ordnande av fraser som är i oordning samt luckövningar. Hon konstaterar att elever ofta är vana vid att lyssna på musik men nödvändigtvis inte vana vid att koncentrera sig på texten. Därför är det bra att läraren i början hjälper eleverna att fokusera på lyssnandet genom att ställa enkla frågor, exempelvis vilket namn som upprepas i sången. Nilsen (2003:36) föreslår även en övningstyp där låtens text skrivs om och elevers uppgift är att identifiera ändringarna när de lyssnar på låten.

Enligt Pasanen (1992:99) är det viktigt att elever sjunger och på så sätt övar uttal. Pasanen (2010), som undersökte hur engelsklärare använder musik på högstadiet, rapporterar att elever ytterligare kan analysera sångarens uttal, leta efter ord som uttalas på samma sätt eller läsa sångtexter högt för varandra. Nilsen (2003:35) lyfter fram även sånglekar. Vad gäller muntlig kommunikation nämner Pasanen (1992:88, 101) till exempel så kallade dialogsånger samt musikpaneler som kan ordnas på det främmande språket. Enligt henne är musik ett av de ämnesområden som väcker diskussion, eftersom alla har åsikter om och erfarenheter av den. Pasanen (1992:105) konstaterar att även samhällstillvända sånger kan användas för att väcka diskussion, speciellt med äldre högstadieelever och gymnasister.

4.1.2 Läsförståelse och vokabulär

En text i en sång kan vara svår att förstå på grund av exempelvis dess framställningssätt. Därför kan det ibland vara nyttigt att läsa texten på förhand och försäkra sig om att den blir

förstådd. Nilsen (2003:34) påminner om att sångtexter kan bearbetas på samma sätt och med samma metoder som alla andra texter.

Pasanen (1992:101–102) nämner flera olika sätt att tillägna sig nya ord genom att lyssna på musik. Hon lyfter fram granskning av slutrim och korsordsövningar i bearbetande av sångens text. Nilsen (2003:35) föreslår att man kan skriva lappar med verb och substantiv från sången och sedan kan elever kombinera rätt verb med rätt substantiv. Pasanen (2010) rapporterar om övningar som att leta efter ord från olika ordklasser eller ord inom ett visst tema, att leta efter idiom och fraser eller att välja till exempel det vackraste eller det mest skrämmande ordet i sången.

4.1.3 Grammatik och repetition

Pasanen (1992:103) påpekar att inte ens en popstjärna kan framföra sitt budskap utan att använda grammatik. Detta faktum kan enligt henne öka motivationen hos elever. Nilsen (2003:37) föreslår att olika slags prepositions- och verbkonstruktioner kan urskiljas från texten och sedan bearbetas. Enligt Pasanen (2010) övas grammatik även med hjälp av övningar där sångtexten transformeras till exempel från presens till preteritum eller där elever härleder grammatiska regler från sångtexten.

Pasanen (1992:103) framför att mångsidig repetition av grammatik, vokabulär och även andra språkområden kan genomföras med hjälp av musik. Hon hävdar att det i bästa fall räcker med en hänvisning till en sång som innehåller en viss grammatisk struktur för att återkalla strukturen. Nilsen (2003:39) för sin del tar upp en övningstyp där elever listar alla möjliga ord de kommer på inom sångens tema, till exempel djur och insekter, och på så sätt repeterar vokabulär.

4.1.4 Skrivande och kreativitet

Pasanen (1992:107) nämner flera olika skrivövningar som får inspiration från musik. Möjliga övningar är till exempel att skriva en ny vers till en låt, att bli inspirerad av en låt och sedan skriva fritt eller att skriva ett beundrabrev till en popstjärna. Enligt Pasanen (2010) använder

man även övningar som att översätta låtar med egna ord, att göra en reklam för en konsert eller att skriva en musikrecension.

Kreativa övningar kan genomföras i form av dramaövningar och uppträdanden. Sångtexten kan spelas av en del av eleverna medan de andra med egna ord kan beskriva vad som händer, såsom Nilsen (2003:35) föreslår. Enligt Vuorinen (1992:175) kan musik användas som stimulans i improvisationsövningar. Vidare konstaterar Pasanen (1992:108) att även större uppträdanden kan organiseras på ett främmande språk, till exempel på skolans fester. Huotilainen (2009:43) är av den åsikten att en del av till exempel språklektioner kunde integreras med musiklektioner.

4.1.5 Kultur

Enligt Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen (2004:132, Svenska som B-språk) ska en elev under tre år på högstadiet lära sig om finlandssvenska, svenska och andra nordiska livsformer samt lära sig kommunicera med representanter för dessa kulturer på ett naturligt sätt. Musik i sig själv är en del av kultur och livsform. Därför är det viktigt att svensk och svenskspråkig musik förekommer i undervisning åtminstone på något sätt.

Pasanen (1992:104–106) påminner om att musik även kan komplettera behandling av traditioner, faser i historien eller geografiska områden på språklektioner. Hon tillägger att lektioner och aktiviteter som handlar om musikkultur kan byggas på flera olika teman, exempelvis kompositörer, artister, musikstilar och musikevenemang. Pasanen (2010) för sin del rapporterar om användning av nationalsånger som del av undervisning.

4.1.6 Rekreation

Musik kan användas i klassrummet även utan något specifikt undervisningssyfte. Enligt Pasanen (1992:96) kan musik unna elever en paus, fungera som övergång mellan olika delar av lektionen eller introducera ett nytt tema. Vidare lägger hon märke till musikens positiva inverkan på klassrummets atmosfär särskilt om denna är ångestfull på grund av många prov. Hon konstaterar att musik inverkar på människans autonoma nervsystem och därför kan den

stimulera eller lugna ner elever. Huotilainen (2009:40) påminner dock om att samma musik påverkar olika människor på skilda sätt och att det därför behövs kompromisser. Vidare använder några lärare musik i enlighet med suggestopedi, en undervisningsmetod som strävar efter att utnyttja hela människan med alla hennes potentiella förmågor i inläringen (se t.ex. Lozanov 1980).

Vidare kan musik användas som bakgrundsmusik. Pasanen (1992:97) påpekar emellertid att användning av musik inte får bli för vardagligt och att elever måste kunna koncentrera sig på den vid behov. Vuorinen (1992:174) konstaterar att musik på låg volym även kan skapa trygghet under par- eller gruppövningar eftersom ingen kan höra vad som diskuteras i de andra grupperna. Vidare lägger han märke till musikens gynnsamma inverkan på många kreativa övningar som utförs individuellt, till exempel skrivande.

4.2 Val av musik

Musik kan naturligtvis vara hurdan musik som helst, exempelvis pop-, folk- eller klassisk musik. Vidare måste läraren göra ett val mellan autentiska låtar och låtar som skrivits med tanke på språkundervisning, såsom Pasanen (1992:88–89) påpekar. I Pasanen (2010) är de två viktigaste valkriterierna för musik användningssyftet med musiken och tillgången till den. Enligt hennes resultat kan även sångarens uttal, texten i sången samt det faktum att elever tycker om sången fungera som kriterier för val av musik. Vidare kan läraren avsiktligt välja sånger av olika slag eller presentera sånger som elever annars inte skulle lyssna på.

Pasanen (1992:88) påpekar att rekreation och trivsel är viktiga för en positiv inlärningsatmosfär och därför kan det vara nyttigt att använda musik som valts med tanke på elevers preferenser. Även Huotilainen (2009:44) konstaterar att elevers egen intresseinriktning till och kunskapsunderlag om exempelvis musikens subkulturer borde iakttas. Helt kan eleverna inte bestämma över vad som spelas, eftersom musiken måste väljas med beaktande av undervisningsmål. Vuorinen (1992:168) rekommenderar att läraren diskuterar med elever de förväntningar och de förslag de har angående användning av musik för att musiken skulle passa för gruppen och stärka gruppens samhörighet.

Ett problem som kan dyka upp när läraren väljer musik är upphovsrätt. Till exempel användning av YouTube har väckt diskussion. Enligt Kopioisto ry. (2011) kan musik spelas och användas fritt på lektionerna både via inspelningar och med instrument i undervisning i kommunala läroanstalter, inklusive högstudier. Villkoret för detta är att källan för musiken är laglig och musiken är lagligt framställd och överförd. Det är inte alltid klart om dessa villkor uppfylls vad gäller YouTube. Framförande av musikvideor kräver tillstånd av rättighetsinnehavaren.

5 MATERIAL OCH METOD

I detta kapitel redogörs för insamlingen av materialet. Vidare presenteras såväl analysmetoderna som enkäten som användes i materialinsamlingen. Sist redogörs för informanterna i studien.

5.1 Insamling av material

Syftet med denna studie är att kartlägga svensklärares användning av musik på lektioner på högstadiet. Materialet för studien består av enkätsvar som samlades in i form av en elektronisk enkät (se Bilaga 1). Enkäten skapades med hjälp av Korppi - mjukvaran. Den består av både öppna frågor och påståenden gällande användning av musik samt av frågor om informanternas bakgrund. Vidare hade informanterna en möjlighet att fritt kommentera enkäten.

Materialet insamlades under en två veckors period i januari 2012. Enkäten skickades till svensklärare via svenskläraryrkesförbundets (Svensklärarna i Finland rf) e-postlista. I e-postmeddelandet som kontaktpersonen på förbundet förmedlade till e-postlistan fanns en länk som ledde till enkäten. En påminnelse-post skickades en vecka innan svarstiden för enkäten utgick. Länken till enkäten var tillgänglig även på svenskläraryrkesförbundets webbplats (www.suomenruotsinopettajat.fi). Enkäten presenteras i avsnitt 5.2.

5.2 Enkät och analysmetoder

Enkäten (se Bilaga 1), som användes i undersökningen, bestod av förord, två frågegrupper och en möjlighet att ge feedback på enkäten. Den första frågegruppen gällde användning av musik. Den innehöll såväl påstående som frivilliga öppna frågor om hur lärare använder musik i undervisning och i rekreation, öppna frågor om vilka de anser vara för- och nackdelar med användning av musik samt en möjlighet att skriva egna kommentarer med anknytning till integrering av musik i svenskundervisning. På påståendena svarade lärarna enligt tillämpade Likert-skalar genom att välja det mest lämpliga alternativet (1=*väldigt mycket* eller *varje lektion*, 2=*mycket* eller *ofta*, 3=*i viss mån* eller *då och då*, 4=*nästan aldrig* eller *sällan*, 5=*aldrig*). Den andra frågegruppen strävade efter att kartlägga allmän bakgrundsinformation om informanterna, om deras musikaliska bakgrund och om de skolor de arbetar i.

Enligt Trost (2001:22) borde man göra en kvantitativ studie om man vill veta hur ofta något fenomen händer eller hur vanligt det är och en kvalitativ studie om man vill förstå fenomenet. Därför är denna studie delvis kvantitativ och delvis kvalitativ. Påståendena och bakgrundinformationen analyserades kvantitativt med hjälp av SPSS-programmet medan de öppna frågorna analyserades kvalitativt. En del av enkäterna utelämnades ur analysen på grund av att de inte var ordentligt ifyllda. Trots detta var bortfallet i några påstående och bakgrundsfrågor från en till sex informanter. I de öppna frågorna var bortfallet ännu större.

5.3 Informanter

Materialet i denna studie består av enkätsvar från 46 svensklärare som nåddes via svenskläraryrkeförbundets e-postlista. Totalt 52 lärare svarade på åtminstone en fråga i enkäten. Fyra av dem besvarade endast en fråga eller två frågor och blev på grund av detta utelämnade ur analysen. Dessa lärare märkte möjligen att de inte hinner eller orkar svara på frågorna eller ansåg att enkäten inte var tillräckligt intressant. Vidare angav två lärare inte att de undervisar på högskolan och därför utelämnades även de. Sammanlagt innehåller materialet i denna studie således 46 enkätsvar.

Av informanterna var 44 kvinnor och två män. Alla informanterna hade avlagt pedagogiska studier och 28 av dem (60,9 %) hade studerat svenska som huvudämne vid universitet. Musik

som hobby hade 29 av 46 informanter (67,4 %). Tre lärare svarade inte på frågan om musik som hobby. Mer information om informanterna återfinns i bilaga 2.

6 RESULTAT

I detta kapitel presenteras resultaten av denna studie och det har för avsikt att svara på studiens forskningsfrågor. Första avsnittet innehåller allmänna resultat om användning av musik i klassrummet. I det andra avsnittet presenteras hur lärarna upplevde integreringen av musik på svensklektioner. Även alla kommentarer som lärarna skrev i andra öppna frågor men som inte direkt var anknutna till dem presenteras i avsnitt 6.2. I denna studie används samma indelning som Pasanen (se avsnitt 4.1) använder: musik i undervisning och musik i rekreation. Resultaten om musik i undervisning presenteras i avsnitt 6.3 och resultaten om musik i rekreation i avsnitt 6.4. I de två sista avsnitten beskrivs hurdana för- och nackdelar lärarna ansåg att användning av musik har. Alla citat som förekommer i de följande avsnitten har jag själv översatt.

6.1 Användning av musik i svenskundervisning

Första forskningsfrågan i denna studie lyder om svensklärare använder musik i svenskundervisning på högstadiet. I tabell 1 presenteras information om hur mycket lärarna använder musik enligt sin egen åsikt. Lärarna fick komplettera satsen ”Jag använder musik på svensklektioner på högstadiet” med ett av alternativen *väldigt mycket*, *mycket*, *i viss mån*, *nästan inte alls* eller *inte alls*.

Tabell 1 Lärarnas (N=46) svar på påståendet ”Jag använder musik på svensklektioner på högstadiet)

	Väldigt mycket		Mycket		I viss mån		Nästan inte alls		Inte alls		Totalt	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
	Användning av musik	1	2,2	7	15,2	35	76,1	3	6,5	0	,0	46

Som tabell 1 visar ansåg ungefär tre fjärdedelar av lärarna att de använder musik i viss mån. Utifrån tabell 1 kan även konstateras att enbart en av lärarna angav att hon använder väldigt mycket musik och att ingen av lärarna ansåg att hon eller han aldrig använder musik. Som fortsättning på detta skapades korstabeller om informanternas bakgrund och användning av musik (se Bilaga 3) för att se om någon faktor möjligen inverkar på informanternas användning av musik. Signifikansen hos resultaten testades, men inga signifikanta skillnader framkom. Den faktor som blev nästan signifikant var musik som hobby. Sambandet mellan användning av musik och musik som hobby presenteras i tabell 2.

Tabell 2 Korstabell om användning av musik och musik som hobby (N=43)

		Musik som hobby				Totalt	
		Ja		Nej		f	%
		f	%	f	%	f	%
Användning av musik	Väldigt mycket eller mycket	7	24,1	0	,0	7	16,3
	I viss mån eller nästan inte alls	22	75,9	14	100,0	36	83,7
Totalt		29	100,0	14	100,0	43	100,0

Som kan utläsas i tabell 2 använder ingen av dem som inte har musik som hobby väldigt mycket eller mycket musik. Som fortsättning skapades även en korstabell även om användning av musik och användning av musik utanför läroboken. Resultatet presenteras i tabell 3.

Tabell 3 Korstabell om användning av musik och användning av musik utanför läroboken (N=45)

		Användning av musik					
		Väldigt mycket eller mycket		I viss mån eller nästan inte alls		Totalt	
		f	%	f	%	f	%
Användning av musik utanför läroboken	Väldigt mycket eller mycket	5	71,4	1	2,6	6	13,3
	I viss mån	2	28,6	24	63,2	26	57,8
	Nästan inte alls eller inte alls	0	,0	13	34,2	13	28,9
Totalt		7	100,0	38	100,0	45	100,0

Av tabell 3 framgår att alla lärarna som ansåg att de använder väldigt mycket eller mycket musik åtminstone i viss mån använde musik utanför läroboken. Vidare fanns det bara en lärare som ansåg att hon enbart i viss mån använder musik, men väldigt mycket musik utanför läroboken. Majoriteten (57,8%) svarade att de i viss mån använder musik utanför läroboken och ungefär en tredjedel ansåg att de nästan inte alls eller inte alls använder musik utanför läroboken.

6.2 Integrering av musik i svenskundervisning

Den andra forskningsfrågan i denna studie är hurdana erfarenheter lärare har av integrering av musik i svenskundervisning. Den allmänna åsikten hos lärarna var att läroböcker innehåller harmligt få musikövningar och att böcker inte lever upp till det faktum att ungdomar ofta tycker om musik. Många ansåg att användning av musik kunde göras effektivare och framförde önskan om att få mer tips om hur lärare kan använda musik på lektioner. Vidare önskades mer information om sångare och kompositörer. Lärarna påpekade att de inte har tid att förbereda musikövningar och på grund av detta skulle de gärna ta emot eller köpa färdigt material. Ett par informanter framförde problemet med upphovsrätt. Enligt dem borde användning av musik och filmer vara friare i språkundervisning. Vidare föreslog en lärare samarbete med musiklärare (exempel 1).

- (1) mukava olisi myös jos musiikinopettajalla olisi tietämystä ruotsinkielisestä musiikista (harvoin on) ja tehtäisiin yhteistyötä (L19)
trevligt vore det också om musikläraren hade kunskap om svenskspråkig musik (sällan har) och man kunde samarbeta

Låtarna i böckerna lyssnas på men bearbetas alltid inte. Många informanter upplevde musik som del av läroböcker. Exempel 2 illustrerar dessa svar.

- (2) Pysin soittamaan kirjasarjaan kuuluvat laulut, mutta ruotsin tunneilla harvemmin soitan mitään kirjasarjan ulkopuolista musaa. (L30)
Jag försöker spela de sånger som ingår i bokserien men på svensklektioner spelar jag sällan någonting utanför den.

Flera informanter påpekade att de för litet utnyttjar musik och att de skulle vilja använda musik mer. En informant tillade att hon använde mer musik när hon började som lärare och att det harmar henne att hon inte längre använder så mycket musik. Lärarna ansåg att musik har många positiva effekter på inlärning och att den kan användas i nästan vilket språkområde som helst. En lärare påpekade att musikaliskt begåvade har mest nytta av användning av musik. Alla elever drar dock nytta av musik på något sätt. Enligt en informant låter svenskspråkig musik möjligen på något sätt nytt och exotiskt jämfört med den slitna engelskspråkiga musiken. Lärarna vet dock att användning av musik inte är något trolleri. Detta illustreras i exempel 3.

- (3) Musiikki voi motivoida joitakin - mutta perimmäinen motivaatio tulee aina jostakin laajemmalla yksilöstä. Toisalta [sic] heikommat voivat hetkeksi motivoitua musiikin avulla. Kuitenkaan aina emme voi perustaa opetusta pelkästään tälle pohjalle! Oppiminen on välillä tylsää puurtamista, valitettavasti. (L6)
Musik kan motivera en del elever – men den grundläggande motivationen kommer alltid från djupare i individen. Å andra sidan kan de svagare eleverna bli motiverade med hjälp av musik åtminstone för en stund. Alltid kan vi ändå inte bygga undervisning på det! Inlärning är ibland tråkigt och hårt arbete, tyvärr.

6.3 Musik i undervisning på svensklektioner

Den tredje forskningsfrågan i denna studie lyder hur och hur ofta lärare använder musik på svensklektioner på högstadiet. Tabell 4 visar hur lärarna kompletterade påståendena gällande användning av musik i undervisningssyften. Svartalternativen var *varje lektion, ofta, då och då, sällan* och *aldrig*. De viktigaste siffrorna i tabellen har markerats med fet stil.

Tabell 4 Lärarnas (N=46, i några fall bortfall 2) kompletteringar på påståendena ”Jag använder musik på svensklektioner på högstadiet...”

	Varje lektion		Ofta		Då och då		Sällan		Aldrig		Totalt	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
...för att undervisa vokabulär	0	,0	4	8,7	22	47,8	18	39,1	2	4,3	46	100,0
...för att undervisa grammatik	0	,0	3	6,5	16	34,8	20	43,5	7	15,2	46	100,0
...för att repetera någoting sådant som redan är inlärt	0	,0	2	4,3	12	26,1	19	41,3	13	28,3	46	100,0
...i hörförståelseövningar	0	,0	5	10,9	24	52,2	14	30,4	3	6,5	46	100,0
...i uttalsövningar	0	,0	1	2,2	8	17,4	24	52,2	13	28,3	46	100,0
...i övningar i muntlig kommunikation	0	,0	1	2,2	5	10,9	19	41,3	21	45,7	46	100,0
... i läsförståelseövningar	0	,0	1	2,3	10	22,7	16	36,4	17	38,6	44	100,0
...i skriftliga arbeten	0	,0	0	,0	6	13,0	14	30,4	26	56,5	46	100,0
...för att fördjupa i ämnet	0	,0	4	9,1	17	38,6	15	34,1	8	18,2	44	100,0
...för att göra elever bekanta med språkområdets (musik)kultur	0	,0	8	17,4	25	54,3	10	21,7	3	6,5	46	100,0
...i kreativa övningar	0	,0	1	2,2	3	6,5	16	34,8	26	56,5	46	100,0

Som tabell 4 visar använde ingen av lärarna någon enstaka övningstyp varje lektion. Svartalternativet *ofta* förekom oftast vad gällde fördjupning i ämnet (9,1 %), undervisning i vokabulär (8,7 %), hörförståelseövningar (10,9 %) och att bekanta elever med språkområdets

(musik)kultur (17,4 %). I de tre sista delområdena uppgav över hälften av lärarna att de *ofta* eller *då och då* använder musik. Nästan hälften av informanterna (47,7 %) använde musik *ofta* eller *då och då* även i fördjupning i ämnet. Som även kan utläsas i tabell 4 svarade lärarna alternativet *aldrig* oftast i övningar i muntlig kommunikation (45,7 %), i läsförståelseövningar (38,6 %), i skriftliga arbeten (56,5 %) och i kreativa övningar (56,5 %). Vad gällde användning av musik i övningar i muntlig kommunikation, i skriftliga arbeten och i uttalsövningar uppgav över 80 procent av lärarna att de *sällan* eller *aldrig* utnyttjar musik i dessa övningar. I kreativa övningar var den motsvarande andelen över 90 procent av lärarna.

Lärarna hade en möjlighet att precisera sina svar och ge exempel på hurdana övningar de använder. Många av dem nämnde luckövningar i vokabulär och grammatik samt översättning av sångtexter. Vidare kunde elever fokusera på att hitta vissa element i sången, exempelvis pronomen. En informant påpekade att det även på högstadiet går bra med barnvisor, som ofta enligt henne har mer inspirerande vokabulär. Lärarna betonade att musiken måste väljas i beaktande av det aktuella temat. En lärare hade till exempel använt *Måndag till Söndag* av Redrama när eleverna hade övat veckodagar. En informant använde musikprov för att lära adjektiv som uttrycker känslor.

Vidare kan elever presentera sina favoritartister eller – band eller läraren levandegöra texter om svenskspråkiga artister med musik eller musikvideor. Åtminstone en lärare hade fått artister att besöka sin skola. Vidare tycktes musikpaneler vara ett populärt sätt att använda musik i svenskklassrummet. Ytterligare ett sätt att introducera svenskspråkig musik var att låta musiken spela och omslaget till albumet stå framme när elever kom in i klassrummet. Nordisk kultur kunde presenteras även i form av Luciatåget, som enligt en informant är så populärt i hennes skola att nästan alla flickor vill delta i det.

6.4 Musik som rekreation på svensklektioner

Musik kan användas på språklektioner även utan något specifikt undervisningssyfte. I tabell 5 presenteras hur lärarna svarade på påståendena gällande musik som rekreation.

Tabell 5 Lärarnas (N=46, borfall 1-6) kompletteringar på påståendena ”Jag använder musik på svensklektioner på högstadiet...”

	Varje lektion		Ofta		Då och då		Sällan		Aldrig		Totalt	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
...för att få elever att slappna av	0	,0	2	4,4	17	37,8	16	35,6	10	22,2	45	100,0
...för att pigga upp elever	1	2,3	10	22,7	28	63,6	5	11,4	0	,0	44	100,0
...som pausmusik, sk. mellanmål	0	,0	10	22,2	27	60,0	8	17,8	0	,0	45	100,0
...som belöning och/eller motivator	0	,0	7	16,3	17	39,5	14	32,6	5	11,6	43	100,0
...för att höja gruppkänslan eller den positiva atmosfären i klassen	0	,0	12	26,7	17	37,8	10	22,2	6	13,3	45	100,0
...som bakgrundsmusik	1	2,5	3	7,5	8	20,0	17	42,5	11	27,5	40	100,0

Av tabell 5 framgår att en informant använde musik *varje lektion* som bakgrundsmusik och för att pigga upp elever. Över 80 procent av lärarna använde musik åtminstone då och då för att pigga upp elever (88,6 %) eller som pausmusik (82,2 %). Utifrån tabell 5 kan också konstateras att musik mest sällan förekom som bakgrunds- och avslappningsmusik. Drygt 57 % av informanterna utnyttjade *sällan* eller *aldrig* musik för att få elever att slappna av, medan den motsvarande andelen för bakgrundsmusik var 70 procent. Anmärkningsvärt är dock att bortfallet i påståendet gällande bakgrundsmusik var 6 informanter. I allmänhet tycktes det vara så att informanterna använde musik oftare som rekreation än i undervisning.

Även här hade lärarna en möjlighet att precisera sina svar och ge exempel på hur de använder musik. Många informanter ansåg att musik fungerar bra i början och i slutet av lektionen samt som uppiggande mellanmål. Ibland kan läraren ha pausgymnastik med musiken, exempelvis sångleken *Huvud, axlar, knä och tå*. Vidare kan musik användas i samband med olika teman, till exempel jul eller eurovisionsschlagerfestival, då den försätter elever i den rätta

stämningen. Enligt några informanter kan läraren med hjälp av musik skapa en önskad stämning till exempelvis diskussion. Detta illustreras i citat 4.

- (4) Nautin kyllä itse, kun osaan joskus luoda oikean tunnelman, esim valot pois ja kuunnellaan musiikkitaustaa ja tauon aikana puhutaan vieraalla kielellä.
(L7)

Jag njuter nog när jag ibland kan skapa den rätta stämningen, man t.ex. släcker ljuset och lyssnar på bakgrundsmusik och under pausen talar man på det främmande språket.

En informant angav att hon använder musik suggestopediskt för avslappning och även några andra informanter konstaterade att de använt musik för att få elever att lugna ner sig eller slappna av i fall de sett eller redan på förhand anat att eleverna kommer att vara rastlösa. Vad gäller bakgrundsmusik nämnde informanterna speciellt klassisk och instrumental musik. Informanterna var dock inte eniga om bakgrundsmusiken bättre passar i grupparbeten eller i övningar som utförs individuellt. Musik kan även användas som belöning för en bra arbetsro eller för att på fredagarna fira med elever att veckan är slut.

6.5 Fördelar med användning av musik

Den fjärde forskningsfrågan i denna studie är vilka för- och nackdelar svensklärare anser att användning av musik har. De tre mest frekventa svaren på frågan om fördelar var att musik får elever att slappna av och lugna ner sig, att den uppmuntrar och motiverar elever och att elever tycker om musik. Enbart 32 lärare svarade på frågan om fördelar, vilket naturligtvis påverkar mängden av information svaren gav.

Ungefär ett tiotal lärare hänvisade till att musik påverkar klassrummets atmosfär. Musik får elever att slappna av och bli lugna, men även hjälper dem att koncentrera sig. Vidare kan läraren med hjälp av musik skapa en önskad stämning som ett visst tema kräver. Vidare nämnde en lärare att musik skapar gott humör och sammanhållning. En stor andel av lärarna konstaterade att musik motiverar elever eller ökar intresset för studier. Musik tycks intressera alla elever, till och med dem som annars inte bryr sig om språket. Detta belyses i exempel 5.

- (5) Oppilaat ovat innostuneet opiskelusta enemmän. Osa kiinnostuu sisällöstä, osa sanoista ja ääntämyksestä. (L45)

Eleverna har blivit mer intresserade av studier. En del blir intresserade av innehållet, en del av texten och uttalet.

Ett par lärare påpekade att användning av musik kan öka intresset för svenskspråkig musik och svenska språket även utanför skolan. Vidare konstaterade en lärare att musik skapar ett äkta behov att förbättra ordförrådet. Enligt lärarna är musik ett naturligt sätt för elever att närma sig ett främmande språk. Tillsammans med en hänvisning till motivation förekom ofta en iakttagelse att elever i allmänhet tycker om musik. Elever förhåller sig positiva till musik och för många var detta en tillräckligt bra anledning till att använda musik på lektioner. Exempel 6 illustrerar dessa svar.

- (6) Oppilaat tykkää musiikista. (L41)

Elever tycker om musik.

Ett tiotal lärare konstaterade att musik för med sig omväxling och piggar upp elever. En ytterligare fördel som lärarna ansåg musik ha var att den hjälper elever att komma ihåg ord, uttryck eller grammatik. I musik får ord och grammatik en verklig länk till den ”reella” världen, såsom en informant påpekade. Vidare konstaterade en lärare att elever möjligen bli mer vana vid slanguttryck genom musik. Musik ger även en möjlighet att anknyta aktuell musik eller aktuella fenomen till undervisning. Vidare kan musik göra elever bekanta med svensk kultur, svenskspråkig musik eller lektionens tema. Detta exemplifieras i citat 7.

- (7) Oppilaat, myös ruotsin kieleen kielteisesti suhtautuvat, saavat positiivisia kulttuurikokemuksia maasta ja kielestä, kun kuulevat hyvää ruotsalaista musiikkia. (L38)

Elever, även de som förhåller sig negativa till svenska språket, får positiva kulturerfarenheter av landet och språket när de hör bra svensk musik.

Lärarna fann även mer allmänna fördelar. Elever lär sig till exempel tolerera annan slags musik än vad de själva lyssnar på. Vidare lär de sig diskutera och motivera samt uttrycka sina

åsikter, exempelvis i musikpanelen. När läraren använder musik har hon eller han en möjlighet att variera lektioner på det sättet att varje elev får någonting att identifiera sig med. Genom att ta med sig musik på lektioner kan även elever påverka dem. Vidare konstaterade en informant att musik unnar läraren en paus att hämta andan och planera och enligt en informant kan läraren med hjälp av musik berätta om sina känslolägen för elever.

6.6 Nackdelar med användning av musik

De största nackdelarna med användning av musik ansåg lärarna vara att musik får elever att slappna av för mycket, att det är svårt att hitta rätt slags musik och speciellt att det inte finns tid att förbereda musikövningar eller att lyssna på musik på lektioner. Sex av lärarna svarade dock att det inte finns några nackdelar i användning av musik. Det fanns ytterligare fem informanter som svarade på frågan om fördelar men inte på frågan om nackdelar. Det kan kanske antas att även dessa informanter var av den åsikten att det inte finns några nackdelar i musik. Ett så högt antal som 19 informanter besvarade inte alls frågan om nackdelar.

Det mest frekventa svaret på frågan om nackdelar handlade om tidbrist. Informanterna ansåg att det inte finns tid att lyssna på musik på lektioner. De ansåg att användning av musik inte är effektivt, vilket syntes även i deras ordval: en lärare använde till exempel ordet *lek* om användning av musik. Vidare ansåg informanterna att det finns många delområden som är viktigare än musik, till exempel muntlig kommunikation. Många informanter påpekade att det också är tidskrävande att leta efter lämpliga sånger.

Ungefär ett tiotal lärare konstaterade att det är svårt att hitta lämpliga sånger och texter till dem. För det första kan sånger vara svåra att integrera med temat som behandlas. Läroböcker innehåller inte tillräckligt med musik och låtarna i dem blir snabbt gammalmodiga. Vidare borde musiken överensstämma både med elevers musiksmak och med deras språknivå. Elever kan tycka att låtarna i läroböckerna är dåliga och snöpliga och en del elever vill möjligen inte ens lyssna på svenskspråkig musik. Å andra sidan påpekade en informant att huvudsaken lätt blir bortglömd om man för mycket vill tilltala elever. En del lärare ansåg att det är svårt att känna till alla användningsmöjligheter när man själv inte är storkonsument av musik eller inte intresserar sig för musik och ungdomars musikgenrer.

Fem lärare konstaterade att musik ibland kan orsaka rolöshet. Elever kan koncentrera sig för mycket på att kommentera musikstilen eller börja en allmän diskussion när de borde koncentrera sig på de språkliga dragen i sången. En informant konstaterade att ett musikstycke alltid kräver en aktivitet för att elever inte sjunker i sina tankar. Vidare påpekade många lärare att bakgrundsmusik kan störa en del elever och en informant att bakgrundsmusik sällan passar för språklektioner som ofta består av många korta enheter. En ytterligare nackdel som lyftes fram var upphovsrätt. Lärarna visste inte vad som är lagligt vad gäller användning av musik och musikvideor, speciellt användning av YouTube, på lektioner.

7 DISKUSSION

I detta kapitel diskuteras resultaten i denna undersökning. Därtill kommenteras reliabiliteten och validiteten av studien.

7.1 Användning och integrering av musik i svenskundervisning

Första forskningsfrågan i denna studie var om svensklärare använder musik i svenskundervisning på högstadiet. Ungefär tre fjärdedelar av informanterna tyckte att de använder musik i viss mån (se tabell 1). Lärarna fick inga anvisningar om vad dessa fem alternativ de hade betyder, utan de fick själva överväga vilken kategori de tillhör. Därför kan det möjligen antas att de jämförde sig med andra svensklärare de känner. Detta kan förorsaka att alla som svarade alternativet *i viss mån* inte använder musik lika mycket, utan det är troligt att den verkliga variationen mellan lärarna kan vara relativt stor. Lärarna fick inte heller anvisningar om vad som menas med musik eller användning av musik. Det är således möjligt att en del informanter uppfattade dessa termer ur ett snävare perspektiv, fast enkäten som användes i undersökningen försökte leda informanterna till att ta med all användning av musik.

Enbart en lärare angav att hon väldigt mycket använder musik. Att ingen av lärarna angav att hon eller han aldrig använder musik kan eventuellt förklaras med det faktum att svenskläroböcker innehåller åtminstone en del musik. Att de som använder väldigt mycket eller mycket musik använder åtminstone i viss mån musik utanför läroboken (se tabell 3)

tyder dock på att svenskläroböcker inte innehåller speciellt mycket musik. Den andra forskningsfrågan var hurdana erfarenheter lärare har av integrering av musik i svenskundervisning. Lärarnas erfarenheter bekräftade att läroböcker inte innehåller tillräckligt med musikövningar. Vidare framförde informanterna önskan om att få mer tips om användning av musik på lektioner.

En informant föreslog samarbete mellan svensklärare och musklärare, medan Huotilainen (2009:43) föreslår till och med att en del av språklektioner kunde integreras med musiklektioner. Att integrera svenskundervisning med musik är säkert en bra idé för då skulle såväl språklärare som musklärare få nya perspektiv till undervisning. Till exempel tidsbrist kan dock eventuellt utgöra ett möjligt hinder för integrering. Även gamla handlingsmönster som förekommer i skolor kan möjligen försvåra samarbetet mellan ämneslärare över ämnesgränser.

I allmänhet tycktes musiken inte spela någon särskilt stor roll i svenskundervisningen, vilket bekräftade hypotesen i studien. Många lärare ansåg musik som del av läroböcker som lyssnas på samma sätt som allt annat material i böckerna. Sångtexter bearbetas dock inte alltid fast de kunde behandlas på samma sätt och med samma metoder som alla andra texter (se t.ex. Nilsen 2003:34). Man kan fundera på om denna inställning till musik påverkar undervisningen. Om läraren på något sätt ser musiken som nödvändigt ont drar hon eller han kanske inte alls nytta av den.

Informanterna ansåg dock att musik har många positiva effekter på språkinläring och att den kan användas på nästan vilket språkområde som helst. Trots detta antydde bara en lärare att musikaliskt begåvade elever har mest nytta av användning av musik. Det verkar således vara så att lärare möjligen inte är medvetna om sambandet mellan musik och språk. Enligt Patel (2008:10) finns det ett ökande antal bevis på att musik och tal delar samma mekanismer vad gäller inläring av ljudkategorier. Till exempel Wong et al. (2007:421) anser att musikalisk förmåga kan förutsäga förmågan att producera och observera ljudstrukturer. Enligt Milovanov (2009) kan även musikalisk träning påverka språkliga processer i hjärnan. Att musik och musikalisk träning kan påverka koncentration och uppmärksamhet, vilket även Huotilainen (2009:44–45) konstaterar, hade åtminstone en del av lärarna dock märkt.

7.2 Musik i undervisning och i rekreation på svensklektioner

Den tredje forskningsfrågan var hur och hur ofta lärare använder musik på svensklektioner på högstadiet. I undervisningssyften (se tabell 4) använde ingen av informanterna någon enstaka övningstyp varje lektion. Detta är förståeligt eftersom lärarna säkert försöker variera lektionerna. Oftast använde lärarna musik för att bekanta elever med språkområdets (musik)kultur, i hörförståelseövningar, i fördjupning i ämnet och för att undervisa vokabulär. Som övningstyp nämnde lärarna till exempel att elever försöker hitta vissa element i sången. Enligt Pasanen (1993:98–99) hjälper detta eleverna att fokusera på texten. Även en informant konstaterade att en musikövning alltid kräver någon aktivitet för att elever inte sjunker i sina tankar. Vidare tycks musikpaneler, som även nämns av Pasanen (1993:101), vara ett populärt sätt att använda musik i svenskklassrummet. Musikpanel övar samtidigt många olika delområden i språket, vilket förstås är bra för språkinläring. Elever hör svenskspråkig musik och bekantar sig med svensk musikkultur, men även övar hörförståelse, muntlig kommunikation och åsiktsyttrande på svenska.

Enligt Pasanen (1993:99) är det viktigt att elever sjunger och på det sättet övar uttal. Av informanterna utnyttjade dock över 80 procent sällan eller aldrig musik i uttalsövningar. Detsamma gällde skriftliga arbeten och övningar i muntlig kommunikation där musik oftast fungerar som inspiration eller tema. Den mest sällan använda övningstypen var kreativa övningar, medan de oftast nämnda övningstyperna var luckövningar i vokabulär och grammatik. Dessa två fenomen reflekterar möjligen den traditionella språkundervisningen som styrs av läroboken. Exempelvis improvisationsövningar, vilka till exempel Vuorinen (1993:175) föreslår, eller dramaövningar är inte traditionella sätt att undervisa i språk.

Informanterna angav att de i rekreation oftast (se tabell 5) använder musik som pausmusik och för att pigga upp elever. Enligt Pasanen (1993:96) påverkar musik människans autonoma nervsystem och därför kan den stimulera eller lugna ner elever. Några av informanterna påpekade faktiskt att de använder musik för att lugna ner elever. Huotilainen (2009:40) påminner dock om att samma musik påverkar olika människor på skilda sätt och att det därför behövs kompromisser. Detta försvårar lärares uppgift att välja musik som oavsett klassens heterogenitet borde passa för alla. Enligt Vuorinen (1993:174) skapar musik trygghet under par- och gruppövningar, men den har en gynnsam inverkan även på individuella uppgifter. Även informanterna ansåg att bakgrundsmusik passar både i grupparbeten och i övningar som

görs individuellt men de var inte av samma åsikt om i vilken av dessa två den bäst passar. Här delades informanternas åsikter möjligen på grund av till exempel deras egna preferenser och inlärningsstilar.

7.3 Fördelar och nackdelar med användning av musik

Den fjärde forskningsfrågan var vilka för- och nackdelar svensklärare anser att användning av musik har. De tre mest frekventa svaren på frågan om fördelar var att musik får elever att slappna av och lugna ner sig, att den uppmuntrar och motiverar elever och att elever tycker om musik. Många informanter hänvisade i sitt svar till att musik påverkar klassrummets atmosfär och en stor andel av lärarna konstaterade att musik motiverar eleverna eller ökar intresset för studier. Detta har insetts redan tidigare. I Keski-Sikkiläs aktionsforskning (2001) tyckte över hälften av eleverna att deras motivation på svensklektioner ökade tack vare användning av musik. Även lärarna i till exempel Leivo och Rikkola (2011) samt Pasanen (2010) hade lagt märke till musikens inverkan på motivation på engelsklektioner. I allmänhet tycks musik intressera alla elever, till och med dem som inte bryr sig om språket. En del kan ha ett personligt intresse för språkområdets kultur, inklusive musik, medan språket i musiken för en del elever kan fungera som instrument och verktyg att nå någonting annat, till exempel ett bra betyg (se integrativ och instrumentell motivation i avsnitt 3.1).

För många informanter var en tillräckligt bra anledning till att använda musik det faktum att elever ofta tycker om musik. Möjligen är användning av musik således ett sätt att övertala elever till att studera. Att en informant beskrev musik som en verklig länk till den ”reella” världen var intressant. Denna kommentar avslöjar eventuellt att skolvärlden ibland är ganska långt borta från världen utanför den även enligt lärares åsikt. En ytterligare fördel var speciellt intresseväckande. En informant svarade att musik unnar läraren en paus att hämta andan och planera. Detta svar tyder möjligen på att åtminstone en del av lärare ibland ser musiken som en enkel väg. Om läraren inte drar all nytta av den musik hon eller han använder kan användningen av musik verkligen vara ineffektiv, såsom en del av informanterna ansåg. Det måste dock konstateras att det förstås inte är fel att använda musik i rekreation och att det alltid är bäst att använda musik på de sätt som är naturliga för en.

Det mest frekventa svaret på frågan om nackdelar handlade om tidsbrist. Läraren har alltid en läroplan som styr undervisningen och som läraren måste följa. Vidare har lärare läroböcker som också påverkar undervisningen och tidsanvändningen på lektioner. Enligt informanterna finns det inte tillräckligt med högklassig och aktuell musik i läroböckerna och att leta efter lämpliga sånger och texter till dem kräver alltid tid och arbete. Valkriterier för sånger är också många. Till exempel borde elevers musiksmak och egen intresseriktning iakttagas, såsom även Leivo och Rikkola (2011) samt Huotilainen (2009:44) påpekar. Vid valet av musik stöter lärare ytterligare allt mer på upphovsrätt, vilka informanterna såg som nackdel i användning av musik. Informanterna visste inte vad som är lagligt speciellt vad gäller användning av YouTube och andra nätresurser (se avsnitt 4.2). Upphovsrättsorganisationer borde således möjligen bättre informera lärare om hurdan musik får användas i klassrummet.

Lärarnas erfarenhet var att det är svårt att känna till alla användningsmöjligheter när de själva inte är storkonsumenter av musik eller inte intresserar sig för musik. Till detta hänvisar även Vuorinen (1993:167) som konstaterar att många lärare som inte har någon specifik utbildning inom musik verkar ha en tendens att inte använda musik för de litar inte på sin förmåga att välja musik. Även det faktum att musik som hobby tycktes vara den bakgrundsfaktor som mest påverkade användningen av musik (se tabell 2) tyder eventuellt på samma fenomen. Det verkar således vara så att lärare behöver mer utbildning i musik för att de skulle känna sig mer säkra på att använda den i sin undervisning. Även färdiga övningar och övningspaket skulle möjligen kunna underlätta användning av musik. Sex av informanterna svarade dock att det inte finns några nackdelar i användning av musik. Detta stöds av lärarnas kommentarer om att de skulle vilja använda mer musik på lektioner.

7.4 Undersökningens validitet och reliabilitet

I värdering av undersökningar används vanligen två kriterier: *validitet* och *reliabilitet*. Enligt Trots (2001:61) menar man med validitet att undersökningen mäter det som den har för avsikt att mäta. Med reliabilitet syftar man enligt honom på att mätningen är stabil och att den inte påverkas av slumpinfltelser.

I allmänhet lyckades studien bra. Syftet med denna avhandling var att redogöra för om svensklärare använder musik på lektioner och hurdana erfarenheter de har av integrering av

musik i svenskundervisning. Vidare var syftet att studera hur och hur ofta lärare använder musik och hurdana för- och nackdelar de anser att den har. Enligt Trost (2001:22) borde man göra en kvantitativ studie om man vill veta hur ofta något fenomen händer eller hur vanligt det är och en kvalitativ studie om man vill förstå fenomenet. Därför var denna studie delvis kvantitativ och delvis kvalitativ.

Validiteten i undersökningen verkade vara bra. I några påståenden syntes det dock att informanterna möjligen prefererade det mellersta svarsalternativet i stället för någondera änden. Vidare borde några frågor ha formulerats tydligare för informanter svarade något kontroversiellt på en del av frågorna om musik som hobby. Dessa frågor togs dock inte med i analysen eftersom de inte var centrala för undersökningen. Vidare togs några svar med fast informanterna hade skrivit dem på fel ställen. Till exempel kommentarer om användning av musik hade en del skrivit i feedbacken på enkäten.

Informanternas feedback på enkäten visade dock att de i allmänhet ansåg att enkäten var tydlig och att den inte var för lång. Majoriteten av informanterna verkade vara motiverade att svara på enkäten. Ett tiotal lärare exempelvis kommenterade i slutet av enkäten att ämnet i studien var intressant och nyttigt. På basis av bakgrundsinformationerna var dock ingen viss grupp, till exempel de som hade musik som hobby, mer aktiv i svarandet.

Antalet bortfall minskar dock reliabiliteten i studien. Sex av enkäterna utelämnades helt ur analysen på grund av att de inte var ordentligt ifyllda. Trots detta var bortfall i några bakgrundsfrågor och påståenden från ett till sex informanter. I en påståendefråga som låg sist i dess påståendegrupp var bortfallet sex informanter. Det är således möjligt att informanterna av misstag hoppade över påståendet. En möjlig orsak till det ganska stora antalet bortfall kan vara den elektroniska enkäten. När man svarar på frågor på datorn kontrollerar man kanske inte att man har besvarat alla frågorna. Vidare orkade eller hann alla informanterna möjligen inte svara på de öppna frågorna om för- och nackdelar eftersom bortfallet var ännu större i dem (14 och 19 informanter). Ytterligare var det på grund av den elektroniska enkäten i teorin möjligt att någon svarade på enkäten flera gånger.

Annars fungerade den elektroniska enkäten bra. Informanterna behövde inte skicka någonting per post eller e-post och de fick svara helt anonymt. Vidare fick de fylla i enkäten när de själva ville. Det är dock viktigt att ta i beaktande att antalet informanter i studien var endast

46 och därför är några större generaliseringar inte möjliga. Studien gav dock en bra bild på hur dessa svensklärare använder musik i sin undervisning och kan vara till nytta för även andra svensklärare och de organisationer som utbildar lärare eller utvecklar läromedel.

8 AVSLUTNING

Syftet med denna studie var att kartlägga om svensklärare på högstadiet utnyttjar musik i sin undervisning och hurdana erfarenheter de har av integrering av musik i undervisningen. Vidare var syftet att redogöra för hur och hur ofta de använder musik och hurdana fördelar och nackdelar de anser att användning av musik har. Materialet i studien bestod av elektroniska enkäter ifyllda av 46 svensklärare som nåddes via svenskläraryrkesförbundets e-postlista. Enkäten bestod av såväl strukturerade påståendefrågor som öppna frågor och svaren analyserades delvis kvantitativt och delvis kvalitativt.

Hypotesen i studien var att musik inte spelar någon större roll på svensklektioner. Detta bekräftades i studien. Ungefär tre fjärdedelar av lärarna ansåg att de använder musik i viss mån. Alla lärarna som angav att de använder väldigt mycket eller mycket musik använde åtminstone i viss mån musik utanför läroboken. Detta tyder på att läroböcker inte innehåller speciellt mycket musik, vilket bekräftades av informanternas erfarenheter. Den allmänna åsikten hos lärarna var att läroböcker innehåller beklagligt få musikövningar och flera av dem framförde önskan om att få mer tips om användning av musik. Lärarnas erfarenhet var att det är svårt att känna till alla användningsmöjligheter om de själva inte är storkonsumenter av musik. Informanter ansåg dock att musik har många positiva effekter på språkinläring och att den kan användas på nästan vilket språkområde som helst.

Informanterna angav att de i undervisningssyftet oftast använder musik i hörförståelseövningar, i fördjupning i ämnet, för att undervisa vokabulär och för att bekanta elever med språkområdets (musik)kultur. Mest sällan använde lärarna musik i kreativa övningar, i skriftliga arbeten, i muntlig kommunikation och i läsförståelseövningar. Vidare angav informanterna att de i rekreation oftast använder musik som pausmusik och för att pigga upp elever. Mest sällan förekom musik som bakgrunds- och avslappningsmusik. I allmänhet tycktes informanterna dock använda musik oftare i rekreation än i undervisning.

De tre största fördelarna med musik var att den får elever att slappna av och lugnar dem, att den uppmuntrar och motiverar elever och att elever tycker om den. De nackdelar som oftast förekom i svaren var att musiken kan få elever att slappna av för mycket, att det är svårt att hitta rätt slags musik och speciellt att det inte finns tid för varken att förbereda musikövningar eller att lyssna på musik på lektionen. Sex av informanterna ansåg dock att det inte finns några nackdelar i användning av musik.

Det verkar vara så att lärare behöver mer utbildning i musik för att de skulle känna sig mer säkra på användning av musik i klassrummet. Även färdiga övningar och övningspaket skulle möjligen underlätta lärares arbete. För att få mer pålitliga resultat borde antalet informanter vara större. Informanterna i denna studie påpekade att läraren ofta själv måste göra de musikövningar som hon eller han använder. I fortsättningen kunde man således även studera hurdana självgjorda musikövningar enstaka lärare använder. Som både tidigare studier och denna studie visar är det viktigt att elevers åsikt tas i beaktande när musiken väljs och därför kunde man ytterligare fråga elever hurdan musik och hurdana övningar de skulle vilja ha på svensklektioner. Även samarbete mellan musik- och svensklärare kunde vara ett intressant tema att undersöka.

LITTERATUR

Gardner, R.C. & Lambert, W.E. 1972. *Attitudes and Motivation in Second-Language Learning*. Rowley, Massachusetts: Newbury House Publishers.

GLGU 2004 = Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2004. Utbildningsstyrelsen. <http://www02.oph.fi/svenska/ops/grundskola/LPgrundl.pdf> (Hämtad 01.01.2012)

Huotilainen, M. 2009. Musiikki ja oppiminen aivotutkimuksen valossa. I: *Taide ja taito : kiinni elämässä! : TaiTai, taide- ja taitokasvatus*. Helsinki: Opetushallitus. 40-48.

Keski-Sikkilä, M. 2001. *Ungdomskultur i språkundervisning: en aktionsforskning om musikens möjligheter i svenskundervisning*. Pro gradu – avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2001861391> (Hämtad 27.11.2011)

Kopiosto ry. 2011. *Upphovsrätt - rätt och slätt*. http://www.kopiraitti.fi/sv_SE/ (Hämtad 23.01.2012)

Leivo, A. & Rikkola, H. 2011. “*Onneks musiikki on keksitty*” – *A case study on the role of music in the special needs English language classroom*. Pro gradu –avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-2011051010770> (Hämtad 27.11.2011)

Lozanov, G. 1990. *Suggestopedia : uusi hämmästyttävä tapa oppia*. Jyväskylä: Gummerus.

Milovanov, R. 2009. *The connectivity of musical aptitude and foreign language learning skills: neural and behavioural evidence*. Turku: University of Turku.

Nilsen, P. 2003. *Using Songs in the Elementary ESL Classroom*. *Modern English Teacher*, 12/3. 33-40.

Pasanen, H. 2010. *Using music in EFL teaching at lower secondary education: teacher's experiences and opinions*. Pro gradu –avhandling. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201005081721> (Hämtad 22.02.2012)

Pasanen, U. 1992. *Roolileikkejä kielellä: Kieliä draaman ja musiikin keinoin*. Juva: WSOY.

Patel, A. 2008. *Music, language, and the brain*. Oxford: Oxford University Press.

Trost, J. 2001. *Enkätboken*. Andra upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Vuorinen, I. 1993. *Tuhat tapaa opettaa*. Tampere: Resurssi.

Särkämö, T. & Tervaniemi M. 2010. Musiikin ja puheen suhde. I: Korpilahti m.fl. (red.): *Kieli ja aivot: kommunikaation perusteet, häiriöt ja kuntoutus*. Turku: Turun yliopisto. 43-50.

Wong, P. & al. 2007. Musical experience shapes human brainstem encoding of linguistic pitch patterns. *Nature Neuroscience* 10. 420-422.

Bilaga 1: Enkät

Musiikin käyttö yläkoulun ruotsinopetuksessa

Saate

Hei!

Olen Jyväskylän yliopistossa opiskeleva ruotsin pääaineopiskelija, joka kirjoittaa kandidaatintutkielmaansa musiikin käytöstä yläkoulun ruotsinopetuksessa. Tutkimukseni tarkoituksena on selvittää, kuinka laajasti ja millä tavoin musiikkia (kuuntelu, tuottaminen, musiikkitietous jne.) hyödynnetään ruotsinopetuksessa yläkoulussa sekä kartoittaa ruotsinopettajien syitä käyttää tai olla käyttämättä musiikkia opetuksessa.

Kerätäkseni tietoa aiheesta olen luonut tämän kyselyn, johon toivoisinkin sinun nyt ruotsinopettajana vastaavan. Kysely sisältää sekä monivalinta- että avokysymyksiä. Olisin kiitollinen, jos vastaisit kysymyksiin mahdollisimman rehellisesti. Avokysymyksiä voit mielellään pohtia laajemmaltikin.

Vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti ja anonymisti. Vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksiasi kandidaatintutkielmani sekä mahdollisten myöhempien tutkimuksieni aineistona.

Vastauksistasi jo etukäteen kiittäen

Susanna Mäkinen

susanna.k.makinen@student.jyu.fi

Jyväskylän yliopisto, Kielten laitos/ruotsin kieli

Musiikki ruotsintunneilla

Käytän musiikkia yläkoulun oppitunneilla...

Erittäin paljon	Paljon	Jonkin verran	En juurikaan	En koskaan
☐	☐	☐	☐	☐

Käytän käytössä olevan kirjasarjan ulkopuolista musiikkia...

Erittäin paljon	Paljon	Jonkin verran	En juurikaan	En koskaan
☐	☐	☐	☐	☐

Käytän musiikkia yläkoulun oppitunneilla...

	Joka tunti	Usein	Silloin tällöin	Harvoin	En koskaan
...rentoutukseen.	☐	☐	☐	☐	☐
...oppilaiden virkistämiseen.	☐	☐	☐	☐	☐

...taukomusiikkina, ns. välipalana.	☐	☐	☐	☐	☐
...palkintona ja/tai motivaattorina.	☐	☐	☐	☐	☐
...ryhmähengen nostattamiseen tai positiivisen ilmapiirin rakentamiseen.	☐	☐	☐	☐	☐
...taustamusiikkina.	☐	☐	☐	☐	☐

Miten? Voit halutessasi tarkentaa edellisen kysymyksen vaihtoehtoja ja antaa esimerkkejä erilaisista harjoituksista.

Käytän musiikkia yläkoulun oppitunneilla...

	Joka tunti	Usein	Silloin tällöin	Harvoin	En koskaan
...sanaston opettamisessa.	☐	☐	☐	☐	☐
...kieliopin opettamisessa.	☐	☐	☐	☐	☐
...jo opitun kertauksessa.	☐	☐	☐	☐	☐
...kuullunymmärtämisen harjoituksissa.	☐	☐	☐	☐	☐
...ääntämisharjoituksissa.	☐	☐	☐	☐	☐
...suullisen viestinnän harjoituksissa.	☐	☐	☐	☐	☐
...luetunymmärtämisessä harjoituksissa.	☐	☐	☐	☐	☐
...kirjallisen tuottamisen harjoituksissa (esim. lyriikoiden kirjoittaminen).	☐	☐	☐	☐	☐
...aihepiiriin syventymisessä.	☐	☐	☐	☐	☐
...kielialueen (musiikki)kulttuuriin tutustumisessa (esim. esitelmät tai tietovisat).	☐	☐	☐	☐	☐
...luovan ilmaisun harjoituksissa (esim. soittaminen tai draama).	☐	☐	☐	☐	☐

Miten? Voit halutessasi tarkentaa edellisen kysymyksen vaihtoehtoja ja antaa esimerkkejä erilaisista harjoituksista. Jos listasta mielestäsi puuttuu jokin musiikin käytön muoto, kirjoita myös se tähän.

Musiikin käytössä oppitunneilla olen havainnut seuraavia...

...hyviä puolia/hyötyjä.

...huonoja puolia/haittoja.

Tähän voit kirjoittaa muita mahdollisia kommentteja ja mieleesi nousevia ajatuksia liittyen musiikin ja ruotsinopetuksen yhdistämiseen

---

Taustatiedot

Vastaajan tiedot

Sukupuoli

Nainen
Mies

Ikä

20-29 vuotta
30-39 vuotta
40-49 vuotta
50-59 vuotta
yli 60 vuotta

Pääaineeni opiskellessani Ruotsi
 Englanti
 Saksa
 Ranska
 Venäjä
 Jokin muu

Jos jokin muu, mikä? Tähän voit myös selventää koulutustasi, jos et ole opiskellut yliopistossa.

Olen suorittanut opettajan pedagogiset opinnot.

Kyllä
Ei

Työkokemukseni kieltenopettajana

Alle vuosi
1-4 vuotta
5-9 vuotta
10-19 vuotta
20-29 vuotta
30-39 vuotta
yli 40 vuotta

Vastaajan oma musiikkitausta

Harrastan musiikkia säännöllisesti jossakin muodossa.

Kyllä
Ei

Harrastan musiikkia keskimäärin...

Päivittäin
Monta kertaa viikossa
Noin kerran viikossa
Monta kertaa kuukaudessa
Noin kerran kuukaudessa

- Musiikkiharrastukseni muoto Kuuntelen musiikkia
 Soitan jotakin instrumenttia
 Laulan yksin/kuorossa
 Käyn konserteissa/keikoilla
 Jokin muu

Jos jokin muu, mikä?

Tiedot koulusta

- Työskentelen tällä hetkellä ruotsinopettajana... Alakoulussa
 (valitse kaikki itseesi sopivat vaihtoehdot) Yläkoulussa
 Lukiossa
 Ammattikoulussa
 Jossain muualla

Jos jossain muulla, missä?

- Opetan yläkoulussa... B-ruotsia
 A-ruotsia

Sen koulun koko, jossa opetan yläkoululaisia

-
Alle 100 oppilasta
100-199 oppilasta
200-299 oppilasta
300-399 oppilasta
400-499 oppilasta
Yli 500 oppilasta

Palaute

Tähän voit halutessasi kirjoittaa palautetta kyselystä.

Bilaga 2: Informanternas bakgrund

Tabell 5 Informanternas (N=46, i några fall bortfall 2 eller 3) bakgrundsinformationer

		f	%
Kön	Kvinna	44	95,7
	Man	2	4,3
	Totalt	46	100,0
Ålder	20-29 år	6	13,0
	30-39 år	17	37,0
	40-49 år	15	32,6
	50-59 år	6	13,0
	Över 60 år	2	4,3
	Totalt	46	100,0
Huvudämne	Svenska	28	60,9
	Engelska	8	17,4
	Tyska	7	15,2
	Franska	1	2,2
	Ryska	0	,0
	Något annat	2	4,3
	Totalt	46	100,0
Pedagogiska studier	Ja	46	100,0
	Nej	0	,0
	Totalt	46	100,0
Arbetserfarenhet	Under 1 år	2	4,3
	1-4 år	10	21,7
	5-9 år	12	26,1
	10-19 år	11	23,9
	20-29 år	8	17,4
	30-39 år	3	6,5
	Över 40 år	0	,0
	Totalt	46	100,0
Musik som hobby	Ja	29	67,4
	Nej	14	32,6
	Totalt	43	100,0
Storleken på skolan	Under 100 elever	3	6,8
	100-199 elever	12	27,3
	200-299 elever	8	18,2
	300-399 elever	9	20,5
	400-499 elever	5	11,4
	Över 500 elever	7	15,9
	Totalt	44	100,0

Bilaga 3: Korstabeller*Tabell 6* Korstabell om informanternas (N=44) användning av musik och skolans storlek

		Skolans storlek							
		under 200 elever		200-399 elever		över 400 elever		Totalt	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Användning av musik	Väldigt mycket eller mycket	0	,0	5	29,4	3	25,0	8	18,2
	I viss mån eller nästan inte alls	15	100,0	12	70,6	9	75,0	36	81,8
Totalt		15	100,0	17	100,0	12	100,0	44	100,0

Tabell 7 Korstabell om informanternas (N=46) användning av musik och arbetserfarenhet

		Arbetserfarenhet									
		under 5 år		5-9 år		10-19 år		över 20 år		Totalt	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Användning av musik	Väldigt mycket eller mycket	3	25,0	4	33,3	0	,0	1	9,1	8	17,4
	I viss mån eller nästan inte alls	9	75,0	8	66,7	11	100,0	10	90,9	38	82,6
Totalt		12	100,0	12	100,0	11	100,0	11	100,0	46	100,0

Tabell 8 Korstabell om informanternas (N=46) användning av musik och ålder

		Ålder									
		20-29 år		30-39 år		40-59 år		över 60 år		Totalt	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Användning av musik	Väldigt mycket eller mycket	1	16,7	5	29,4	2	13,3	0	,0	8	17,4
	I viss mån eller inte alls	5	83,3	12	70,6	13	86,7	8	100,0	38	82,6
Totalt		6	100,0	17	100,0	15	100,0	8	100,0	46	100,0

Tabell 9 Korstabell om informanternas (N=46) användning av musik och huvudämne

		Huvudämne				Totalt	
		Svenska		Något annat			
		f	%	f	%	f	%
Användning av musik	Väldigt mycket eller mycket	4	14,3	4	22,2	8	17,4
	I viss mån eller inte alls	24	85,7	14	77,8	38	82,6
Totalt		28	100,0	18	100,0	46	100,0